

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 540-1925)

Originalt emne

Arbejderforhold

Arbejderforhold/Foranstaltninger mod Arbejdsløshed (Nødhjælpsarbejde, Ungdomsarbejde)

Børn

Børn/Legepladser

Gader

Gader/Anlæg, Udvidelse og Regulering af Gader og Veje, Gadeplaner

Skovene

Skovene/Skovene i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 3. december 1925](#)
- 2) [Byrådsmødet den 17. december 1925](#)
- 3) [Byrådsmødet den 23. december 1925](#)
- 4) [Byrådsmødet den 7. januar 1926](#)
- 5) [Byrådsmødet den 14. januar 1926](#)
- 6) [Byrådsmødet den 21. januar 1926](#)
- 7) [Byrådsmødet den 4. februar 1926](#)
- 8) [Byrådsmødet den 11. februar 1926](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. december 1925 - side 20

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

Indstilling fra Brolægningsudvalget om Iværksættelse af Nødhjælpsarbejder.

Følgende Indstilling forelægger:

"Udvalget indstiller herved til Byrådet, at

der sættes følgende Nødhjælpsarbejder igang:

Overslagsium Antal

Kr. Arbejdsdage

1) Regulering af Silkeborgvej fra Viborgvej til Byskellet

2) Regulering af de Mezasvej 61870024300

fra Vejen til Marselisborg Hospital til Bygrænsen... 50840021200

3) Anlæg af Stadion Allé til

Ingerslevs Boulevard..... 1700007250

4) Anlæg af Ingerslevs Boulevard's søndre Kørebane fra Vestergaardsgade til

de Mezasvej..... 800002870

Tilsammen... 137710055620 Som det vil ses, vil de foreslåede Arbejder medføre en samlet Udgift, der er kalkuleret

til..... ca. 1377100 Kr.

og der vil til nævnte Arbejder medgå ca 56000 Arbejdsdage, der efter Nødhjælpsloven vil kunne medføre et Statstilskud af 3 Kr. pr. Arbejdsdag, stort..... ca. 168000 Kr.

Arbejdet tænkes udført med nedsat Arbejdstid : 5 ½ Time pr. Dag til overenskomstmæssig Betaling.

Foruden det ovenfor nævnte Tilskud af 3 Kr. pr. Arbejdsdag vil der formentlig kunne regnes med 20 % Tilskud af Værdien af danske Materialer, der anvendes til Arbejdernes Udførelse."

M. C. Falk forelagde Indstillingen. Rigsdagen havde nu i 6-7 Uger forhandlet om Forslaget fra Socialministeren om Iværksættelse af Arbejder og var endelig naaet til Enighed om et

Forslag. Det havde altsaa vist sig, at alle politiske Partier var gaaet med dertil i Erkendelse af, at der maatte gøres noget for at afhjælpe den store Arbejdsløshed. Det var en stor Ulykke baade for Samfundet og for det enkelte Arbejderhjem; de sank ned i økonomisk Elendighed, saa de næsten ikke kunde rejses igen, og samtidig var der intet saa nedslaaende for arbejdsdygtige Folk som det at gaa ledige og ikke kunne skaffe sig Arbejde, hvorved de kunde ernære deres Familie uden Hjælp og Understøttelse. Tilmed var den Understøttelse, som blev givet, saa ringe, at den ikke var i Stand til at holde Hjemmet økonomisk oppe, og i alle Tilfælde var Arbejde langt at foretrække for Understøttelse. Af Hensyn hertil havde Brolægningsudvalget følt det som sin Pligt at stille Forslag om Igangsættelse af Arbejder for at mildne lidt paa den store Arbejdsløshed i Aarhus. Byen var vist ramt haardere end nogen anden Kommune i Landet, idet der i Øjeblikket fandtes 3400 Arbejdsløse. Heldigvis havde Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse i Forvejen udarbejdet Overslag over disse Arbejder, som Brolægningsudvalget kunde bygge paa. Selvfølgelig kunde de foreslaaede Arbejder vente til senere, men det berettigede dem netop til at udføres som Nødhjælpsarbejder, og der var næppe Tvivl om, at Amtsudvalget, som Sagen eventuelt skulde forelægges, vilde godkende dette. Byraadet havde tidligere drøftet Spørgsmaalet og sat flere store Arbejder i Gang, især Byggearbejder, men det forsløg ikke, særlig paa Grund af de mange ledige Arbejdsmænd. Hvis man vedtog den foreliggende Indstilling, betød det, at der straks, hvis Vejret tillader det, kan sættes ca. 200 Mand i Arbejde, og dette Tal vilde efterhaanden kunne forøges betydeligt. Det var Meningen, at Vejarbejdet skulde færdiggøres med Undtagelse af Brolægningen, idet der saa senere kunde tages Bestemmelse om, hvorvidt, man vil vælge Sten- eller Asfaltbelægning. Hvis man valgte Sten og skulde have dem fra Sverrig, blev det et Minus for Kommunen; til Foraaret kunde man bedre se, om den danske Stenindustri var i Stand til at levere Materialet; de havde i flere Aar ikke givet Tilbud, til Trods for, at der var sket Henvendelse til dem derom. Hvis man altsaa regnede med 20 % Tilskud for Materialerne, blev det godt 1 Mill. Kr., som Kommunen kom til at udrede. Angaaende den midlertidige Trafik, saa berørte det ikke de to mindre Arbejder, men ved de to Landeveje var dette Spørgsmaal taget med og beregnet i Overslaget. Spørgsmaalet om, hvordan Pengene skal skaffes, vilde jo et andet Udvalg komme til at beskæftige sig med, men der var maaske Mulighed for at faa et Laan af de Midler, som Staten i Henhold til Loven stiller til Raadighed. Der var ogsaa den Udvej at aabne en Kassekredit for Beløbet og saa afdrage det f. Eks. gennem 10 Aar paa de aarlige Budgetter. Under Hensyn til den meget store Arbejdsløshed

vilde Taleren varmt anbefale Byraadet enstemmig at tiltræde Indstillingen, og at Sagen derefter overgaar til Kasseudvalget angaaende Ordningen af de økonomiske Forhold.

Borgmesteren erindrede om, at da det blev opgivet til Ministeriet, hvilke Arbejder man kunde tænke sig udført som Nødhjælpsarbejder, var de foreliggende Poster medtagne, og samtidig udtaltes det, at det ikke kunde betale sig for Kommunen at udføre Arbejderne med et Tilskud af 3 Kr. pr. Dag, idet Renten hurtig vilde opsluge Tilskudet. Man henstillede derfor til Ministeriet at yde et Laan til en billig Rente; men det var der endnu ikke kommen Svar paa. Som Sagen nu laa, vilde den gaa til Kasseudvalget, og saa maatte man se, om man kunde faa Ministeriet til at betragte det som Nødhjælpsarbejder og eventuelt give Kommunen et Laan, som kan afvikles i Løbet af nogle Aar. Man var desværre kommet saa vidt i Danmark, at de Kommuner, som styres slettest, kan faa Støtte, hvorimod de, som styres efter bedre Principer og søger at klare sig selv, bliver afviste, ja endogsaa gennem Statskassen skal være med til at betale de andre Kommuners Renter. Det var en frygtelig Forretningsgang, men saaledes havde Forholdet været igennem flere Aar. Taleren kunde oplyse, at Kommunen nu havde vedtaget at sætte Byggearbejder i Gang for ca. 4 Mill. Kr., som vilde komme successivt; dertil kom Gasværket med 1 ½ Mill. o. s. v. En By, der satte saa meget Arbejde i Gang, burde være den første til at faa Støtte af Staten, for hvis alle Kommuner gjorde noget lignende, var der næppe nogen Arbejdsløshed i Landet. Taleren vilde foreslaa at tage Sagen i Dag som en 1. Behandling og sende den til Kasseudvalget til Overvejelse sammen med de øvrige Udvalg.

P. Petersen fandt, at hvis det gik saadan i Statens Styrelse, som Borgmesteren sagde, saa var det ganske det samme som i det private Liv, hvor den, som styrede sine Sager nogenlunde, altid kom til at betale for andre. Talerens Gruppe anerkendte lige saa fuldt som de øvrige Byraadsmedlemmer det haarde Tryk, som Arbejdsløsheden var baade for Kommunen og for den enkelte, men det var forstaaeligt, at den var bleven saa stor og sikkert vilde stige yderligere, naar man vidste, at Arbejdslønnen snart skulde ned. Forhaabentlig blev det bedre efter det Tidspunkt. Det var ogsaa rigtigt, at Arbejde er bedre end Almisse ; men der var alligevel Grund til at tage lidt varsomt paa denne Sag, for det, der skete her, var ganske det samme som naar en Privatmand ikke kan leve af sin Indtægt og saa tager op af sin Løn for de følgende Aar. Det kunde naturligvis siges, at man var inde i en Krisetid, men det var maaske tvivlsomt, at det blev bedre. Alligevel kunde Talerens Gruppe slutte sig til Forslaget, i hvert Fald for de store Vejes Vedkommende, som der ofte var klaget over; men det var paa den udtrykkelige Betingelse, at Udgifterne afholdes af

Laan. Man maatte vel regne med en Udgift paa 1200000 Kr., og en saadan Sum burde ikke lægges paa Budgetterne. Det var givet, at Skatteindtægten til næste Aar vilde falde meget stærkt, saa der var Udsigt til en Stigning af Skatteprocenten, og hvis denne Udgift ogsaa skulde lægges paa Skatten, kom man vist for højt op; men forhaabentlig var det heller ikke Udvalgets Mening.

Borgmesteren havde hørt den Sang om Skatteprocenten, saa længe han havde deltaget i det offentlige Liv.

M. C. Falk takkede Konsul Petersen for Tilslutningen til Forslaget og mente, at den Udvej, Taleren havde anvist til Fremskaffelse af Pengene, godt kunde betragtes som Laan. Taleren havde ikke noget imod at tage dette som 1. Behandling, men vilde meget henstille, at man i Dag vedtager Forslaget om at gaa i Gang med Arbejderne og sender det til Amsudvalget med Anmodning om Sanktion til at lade dem udføre som Nødhjælpsarbejder. Skulde Vejret tillade det, burde der ikke spildes mere Tid end nødvendigt, saa der eventuelt kunde blive en lille Fortjeneste til Jul.

Borgmesteren havde tænkt sig den samme Fremgangsmaade. Sagerne laa ikke ret længe hos Kasseudvalget.

J. Perregaard gjorde opmærksom paa, at der var en anden Sag, som før havde været paa Tale, nemlig den afskærende Kloakledning fra Villakvarteret ved Strandvejen til Pumpestationen. Det vilde vist være praktisk at ombytte et Par af Vejanlægene med dette Arbejde, saa fik man et Stykke Arbejde, som gav procentvis mere Arbejds løn, og hvor der udelukkende kunde anvendes dansk Arbejde.

G. N. Knub spurgte, om Hr. Falk vidste, hvor længe Bestemmelsen om de 20 % paa Materialerne var gældende. Ved de paatænkte Vejarbejder kunde man foreløbig kun grave af og fylde paa, og dertil skulde ikke anvendes noget Materiale. Der vilde gaa en Tid, før Jorden havde sat sig, saa der kunde brolægges, og saa gjaldt Loven maaske ikke mere. Derfor maatte man vist nøjes med at regne med Tilskudet paa 3 Kr. pr. Arbejdsdag.

M. C. Falk havde udtrykkeligt sagt, at til Foraaret kunde Byraadet tage Bestemmelse om, hvilket Materiale man vil anvende til Brolægningen, og Loven gjaldt vist indtil Juli 1926. Brolægningsvæsenet afholdt som Regel sine Licitationer i Marts Maaned, og saa var der Tid nok til at tage Bestemmelse, mens Loven gjaldt.

Indstillingen vedtoges ved 1. Behandling og overgik til Kasseudvalget.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Planer til Afgravning og Omlægning af de Mezasvej og Silkeborgvej.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse indstiller at godkende Forslaget forsaavidt Vejprofiler og Jordarbejder angaar.

Borgmesteren henviste til de foreliggende Planer. De to Landeveje fik en Bredde af 25,80 m eller ca. 40 Alen, deraf en Kørebane paa 10,70 m, og paa hver Side baade Cyklesti og Spadseresti. Ved Silkeborgvej skulde bruges megen Fyld ved Siderne af Vejen, og det foreslog man at afgrave, hvor Ringgaden senere skal anlægges, saa den udgraves i sin fremtidige Bredde og Niveauhøjde. Ved de Mezasvej skulde der af graves Jord, og det var Meningen at lægge den Øst for Vejen ud mod Viby Skel. Der var endnu ikke kommet Svar fra Ministeriet paa Byraadets Andragende om at faa disse Arbejder godkendt som Nødhjælpsarbejder, men saasnart Svaret kom, vilde der fra Kasseudvalget komme Forslag om Pengenes Tilvejebringelse ; forhaabentlig vilde det ske i Løbet af faa Dage, saa Sagen kunde komme til endelig Vedtagelse i Byraadet.

Indstillingen vedtoges.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Indstilling fra Skovudvalget om Iværksættelse af Nødhjælpsarbejder.

Følgende Forslag forelaa:

1) Omlægning af Hovedvejen Syd for

"Ørnereden" 9500 Kr.

2) Anlæg af et Vejspor til det nedskredne

Areal i Skaade Skov..... 1800 Kr.

- 3) Anlæg af Cyklestier mod "Ørnereden" 2000 Kr.
 - 4) Rensning af Dammen ved "Varna".. 3000 Kr.
 - 5) Afgravning af Bakken ovenfor "Salonen" i Riis Skov..... 3400 Kr.
 - 6) Rørlægning af Hovedgrøften Syd for
Pavillonen "Friheden" 1800 Kr.
 - 7) Cyklestiens Fuldførelse indtil Hørhaven..... 2200 Kr.
- Ialt 23700 Kr. eller 1970 Arbejdsdage k 5 ½ Time.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 7. januar 1926 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Skrivelse fra Socialministeriet om Statsstøtte til de af Byraadet vedtagne Nødhjælpsarbejder.

Fra Kasseudvalget forelaa følgende Indstilling: "Efter at der ifølge Skrivelse fra Socialministeriet af 31. i. M. er bevilget Kommunen et Laan paa 900000 Kr. til de 3 Arbejders Udførelse, nemlig Anlæg af de Mezas Vej og Silkeborgvej samt den afskærende Kloakledning ved Strandvejen, indstiller Udvalget, at Udgifterne ved Laanets Afdragning og Forrentning udredes af Kommunens Andel i Automobilskatte.

løvrigt foreslaas Sagen overgivet til Brolægningsudvalget til videre Foranstaltning, idet man forudsætter, at der kun anvendes Arbejdere, som er bosiddende her i Byen, til Nødhjælpsarbejder."

Borgmesteren forelagde Indstillingen. Der forelaa ikke nogen Meddelelse om, at der var bevilget et Tilskud paa 3 Kr. pr. Dag, men Arbejdsdirektøren havde givet mundtlig Tilsagn derom.

P. Petersen spurgte Brolægningsudvalgets Formand, hvorledes man havde tænkt at sætte Arbejdet i Gang, om det skulde udføres af Kommunen eller af private Entreprenører, for det

havde ikke saa lidt at sige. Taleren vilde i hvert Fald protestere imod, at en Timeløn paa 150 Øre var den gængse i Byen og Omegnen.

M. C. Falk var noget forbavset over denne Forespørgsel. Da Sagen blev forelagt i Byraadet, sagde Taleren udtrykkelig, at Arbejdet skulde udføres af Kommunen, og i Andragendet til Ministeriet stod der det samme, ogsaa at Timelønnen var 150 Øre, og det var godkendt baade af Amdsudvalget, Nævnet og Ministeriet, saa det var under den Forudsætning, at Tilskudet var givet. Det var derfor umuligt at gøre nogen Forandring heri.

Borgmesteren erklærede, at Sagen var ekspederet fra Kontoret i nøje Overensstemmelse med Vedtagelsen i Byraadet i December Maaned, og i Henhold dertil var Bevillingen givet, saa nu kunde der ikke ændres ved Betalingsspørgsmaalet.

N. C. Christiansen mente, at man kom noget udenfor Loven ved at lade Kommunen udføre Arbejdet til en højere Timeløn. I Loven stod, at Arbejderne skal udføres til den paa Egnen gængse Timeløn, men den var i det private Arbejde 119-121 Øre. Ved en Timeløn paa 150 Øre i 5 ½ Time blev Daglønnen kun 22 Øre mindre end ved en normal Arbejdsdag med den normale Timeløn. Loven sagde udtrykkelig, at Arbejdet skal tilrettelægges saaledes, at Arbejderne er interesseret i at søge andet Erhverv, og det vilde næppe blive Tilfældet her, naar Differencen i Indtægten ikke var større; snarere vilde Arbejderne tragte efter Nødhjælpsarbejdet, som derved ikke fik Præg af det, som det efter Loven skulde have. Hvis Arbejdet blev udbudt i Licitation, slap Kommunen for en meget stor Udgift til Anskaffelse af Materiel og Redskaber, idet de private Entreprenører var forsynet dermed. Hvis man altsaa vilde se forretningsmæssigt paa Sagen, vilde det være mest formaalstjenligt at udbyde Arbejdet i Licitation, hvorved det kunde udføres langt billigere.

M. C. Falk forstod ikke, med hvilken Ret Hr. N. C. Christiansen kunde sige, at Amdsnævnet, C-Nævnet og Ministeriet ikke fulgte Loven; det var en Udtalelse, som Taleren paa det kraftigste vilde tilbagevise. I Loven stod udtrykkelig, at hvis der forelaa en Overenskomst, skulde Arbejdet udføres i Henhold til denne, og ellers til den paa Egnen gængse Timeløn. Men her forelaa jo en Overenskomst med Kommunens Arbejdere, og saa kunde der overhovedet ikke forhandles om Timelønnen. Naar Hr. Christiansen hævdede, at Arbejdet blev billigere, hvis det liciteredes ud, vilde Taleren henvise til det foreliggende Overslag, og Entreprenørerne lagde næppe gratis Materiel til; det havde de i hvert Fald aldrig gjort før.

J. Perregaard oplyste, at i C-Nævnet sad 4 Socialdemokrater af 16 Medlemmer, saa det kunde ikke siges at være Socialdemokraternes Skyld alene, at Andragendet blev bevilget.

Hvis Herr Christiansen vilde kritisere, burde han have rejst Kritiken, da Arbejdet blev foreslaaet, for da blev det tiltraadt, at Kommunen skulde udføre det. Det var rigtigt, at der ikke blev stor Forskel paa Daglønnen, hvis man ikke tog Akkordoverskudet i Betragtning; men det maatte Entreprenørerne regne med. Det var ogsaa rigtigt, at Nødhjælpsarbejdet skal være saaledes, at Arbejderne har Interesse af at komme tilbage til deres eget Erhverv; det vilde noget afhænge af, hvorledes Arbejdet blev administreret; men her var jo det glædelige Forhold, at Hr. Christiansen selv var med i Udvalget, som skal forestaa Arbejdet, og antagelig vilde han gøre sin Indflydelse gældende, saa Folkene kom til at gøre fuld Nytte for Pengene.

Borgmesteren fandt det unyttigt at fortsætte denne Diskussion, idet Sagen faktisk var afgjort paa et foregaaende Møde.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 14. januar 1926 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Indenrigsministeriets Samtykke til Kommunens Optagelse af et Laan paa indtil 900000 Kr. til Nødhjælpsarbejder.

Toges til Efterretning.

Meddelelse fra Arbejdsdirektoratet om Bevilling af Tilskud til Nødhjælpsarbejder paa 2,91 Kr. pr. normal Arbejdsdag.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 21. januar 1926 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Cirkulære fra Arbejdsdirektoratet om Anvendelse af Arbejdskraft gennem de kommunale Arbejdsanvisningskontorer til Nødhjælpsarbejder.

Borgmesteren oplyste, at Cirkulæret i Hovedsagen gik ud paa at indskærpe, at der kun maa antages Folk, som gennem det kommunale Anvisningskontor er anmeldt som arbejdsløse. Denne Bestemmelse var vist ikke overholdt alle Steder; men i Aarhus Kommune var Forholdet det, at Lederen af Kontoret tillige var Formand for det Udvalg, der skal lede Nødhjælpsarbejdet, saa her kom man næppe udenfor Loven. Sagen kunde vel sendes til Brolægningsudvalget til Efterretning.

Henvistes til Brolægningsudvalget.

Uddrag fra byrådsmødet den 4. februar 1926 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Indstilling angaaende Laan

til Nødhjælpsarbejder. - 2. Behandling. (Side 299).

Indstillingen vedtoges.

Socialministeriets Godkendelse af de foreslaaede Nødhjælpsarbejder i Skovene samt Tilsagn om et Laan paa 18000 Kr. hertil. (Side 297).

Toges til Efterretning.

Meddelelse fra Arbejdsdirektoratet om et Tilskud til Nødhjælpsarbejder i Skovene paa 2,91 Kr. pr. Arbejdsdag.

Toges til Efterretning.

Indstilling om Optagelse af et Laan paa indtil 18000 Kr. til Nødhjælpsarbejder i Skovene. - 2 Behandling.

Indstillingen vedtoges.

Indstilling fra Skovudvalget om Godkendelse af Planer og Overslag over Nødhjælpsarbejderne i Skovene. (Side 297).

Marthin Pedersen henviste til det tidligere vedtagne Forslag om at sætte disse Arbejder i Gang og anbefalede at godkende Planerne.

Indstillingen vedtoges.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 540-1925)

Cirkulære af 29. Januar 1926 fra Socialministeriet om Anlæg af Børnelegepladser.

Toges til Efterretning.

